

Adrian Lipa

Potencjał małych i średnich przedsiębiorstw w województwie świętokrzyskim

---

Acta Scientifica Academiae Ostroviensis. Sectio A, Nauki Humanistyczne, Społeczne i Techniczne 5 (1), 235-249

2015

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ADRIAN LIPA

POTENCJAŁ MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM

POTENTIAL OF SMALL AND MEDIUM-SIZED ENTERPRISES IN ŚWIĘTOKRZYSKIE VOIVODESHIP

Streszczenie: W artykule przedstawione zostały definicje przedsiębiorstw w oparciu o europejskie ustawodawstwo. Odnosząc się do terytorium województwa świętokrzyskiego zaprezentowano rolę przedsiębiorstw w rozwoju tego regionu. Wyszczególniona została tematyka płac, miejsc pracy, ochrona środowiska, a także wizerunek, wiedza i umiejętności. Analiza prowadzona jest w oparciu o dostępne raporty i opracowania. Z przeprowadzonych badań wynika, że perspektywy rozwoju województwa świętokrzyskiego są obiecujące, również z punktu widzenia Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014 -2020, jak również możliwości efektywnego wykorzystania otrzymanych środków przez przedsiębiorstwa.

Słowa kluczowe: przedsiębiorca, rozwój, przedsiębiorczość, majątek, firma, przychody, płaca

Received: 04.2015

Abstract: The article is aimed at presenting micro, small and medium enterprises definition in European Union and Polish legislation. It presents main data concerning micro, small and medium companies in Świętokrzyskie Voivodeship and their significance to this Polish province. Economic potential, incomes, salaries, workplaces of Świętokrzyskie Voivodeship enterprises are analyzed due to current reports and elaborations. Finally, research has shown optimistic scenario of development of Świętokrzyskie Voivodeship, as far as Swietokrzyskie Research and Innovation Strategy 2014-2020 and effective funds management are concerned.

Key words: entrepreneur development, entrepreneurship, property, business, income, wages

Accepted: 06.2015

WSTĘP

W firmach powstaje trzy czwarte produktu krajowego, 84 procent osób w województwie świętokrzyskim docenia wkład przedsiębiorców w zamożność kraju. Produkt krajowy przypadający na mieszkańca wzrósł o 10 procent w okresie od 2009 roku do 2012 roku. Z danych GUS w roku 2012 wynika, że co tydzień w regionie rejestrowanych jest około 170 firm. Po trzech latach połowa nowych firm nadal istnieje i się rozwija. W regionie świętokrzyskim jest 31 razy więcej podmiotów prywatnych niż publicznych. Majątek firm w województwie świętokrzyskim wzrósł w latach 2004-2012 o 25 procent i w roku 2012 wyniósł do 22,7 tysiąca złotych na każdego mieszkańca regionu. W województwie świętokrzyskim mamy ponad 4 grosze zysku z każdej złotówki sprzedaży w 2012 roku. W sferze badań i rozwoju w przedsiębiorstwach regionu pracuje tylko 363 osoby. Przychody firm w województwie świętokrzyskim wzrosły 39 procent w latach 2005 – 2012. Blisko 83 procent firm w województwie świętokrzyskim przynosi zyski. Dokładnie 707 mln zł wyniosły w regionie inwestycje w środowisko i gospodarkę wodną w 2010 roku, a przedsiębiorcy województwa świętokrzyskiego sfinansowali 33 procent z nich. Do 2012 roku 363 firmy były zarejestrowane w tym sektorze. Większość miejsc pracy jest w przedsiębiorstwach. W sektorze prywatnym pracuje cztery razy więcej ludzi niż w publicznym. W 2010 roku to głównie przedsiębiorcy stworzyli 14,7 tys. miejsc pracy [dane GUS].

DEFINICJA MŚP

Obecnie obowiązująca definicja małego i średniego przedsiębiorstwa (MŚP) weszła w życie 1 stycznia 2005 r., na mocy rozporządzenia Komisji (WE) nr 70/2001 (Dz. Urz. UE L 10 z 13.01.2001, s. 33) zmienionego przez rozporządzenie 364/2004 (Dz. Urz. UE L 63 z 28.02.2004). W dniu 6 sierpnia 2008 roku zostało wydane rozporządzenie Komisji (WE) nr 800/2008 uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu (Dz. Urz. UE L 214 z 9.08.2008, 3), które stosuje się w przypadku udzielania MŚP pomocy publicznej. Definicja MŚP ma zastosowanie do wszystkich polityk, programów i działań, jakie Komisja Europejska realizuje wobec małych i średnich przedsiębiorstw (MSP) [Lewandowski, Malik, Miszewski 2000].

Zgodnie z art. 1 załącznika I do Rozporządzenia Komisji (WE) nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu (ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych) (Dz. Urz. UE L 214 z 9.08.2008, str. 3). Definicje określone w rozporządzeniach Rady czy Komisji Europejskiej obowiązują wprost i są stosowane bezpośrednio na obszarze wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej, w związku z tym, niezależnie od regulacji krajowych (poza Konstytucją RP).

Definicja MŚP została także zawarta w ustawie z 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (ustawa SDG), która została wprowadzona dla potrzeb stosowania przepisów rozdziału 5 ustawy SDG o kontroli działalności gospodarczej przedsiębiorcy. Zawarte w ww. ustawie zapisy dotyczące kwalifikowania MŚP mają charakter kryteriów ilościowych i zgodnie z jej zapisami (art. 104 – 110):

- za małego przedsiębiorcę uważa się przedsiębiorcę, który w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych zatrudniał średniorocznie mniej niż 50 pracowników oraz osiągnął roczny obrót ze sprzedaży nie przekraczający 10 mln euro lub sumy aktywów jego bilansu na koniec jednego z tych lat nie przekroczyły 10 mln euro;
- za średniego przedsiębiorcę uważa się przedsiębiorcę, który w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych zatrudniał średniorocznie mniej niż 250 pracowników oraz osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nieprzekraczający równowartości w złotych 50 mln euro lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat nie przekroczyły równowartości w złotych 43 mln euro [Dach 2001].

Określenie kategorii MSP w ustawie SDG opiera się na ww. progach zatrudnienia oraz wielkości realizowanego obrotu lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec roku. Ustalając takie kryteria w 2004 r., przy opracowywaniu ustawy SDG posłużono się definicjami MŚP ustalonymi dla celów udzielania pomocy publicznej w załączniku I do rozporządzenia nr 70/2001/WE z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy państwa dla małych i średnich przedsiębiorstw (Dz. Urz. WE L 10 z 13.01.2001, z późn. zm.) [MGiP 2005].

Definicje przyjęte w ustawie SDG mają charakter uproszczony w stosunku do określonych w tym rozporządzeniu i są dostosowane do możliwości prostego ustalenia przez organ sprawdzający przystępujący do kontroli, do jakiej kategorii dane przedsiębiorstwo należy zaklasyfikować, co pozwala na właściwe i zgodne z prawem ustalenie czasu trwania kontroli. Definicje MŚP w ustawie SDG nie mają zastosowania do celów udzielania pomocy publicznej, bowiem w tym zakresie wiążące jest rozporządzenie WE.

PRZEDSIĘBIORCY W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM

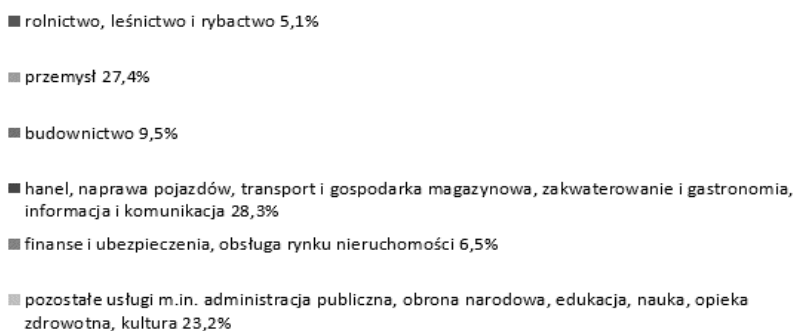
Bez wątpienia na rozwój województwa świętokrzyskiego mają wpływ funkcjonujące na jego terenie MŚP. W województwie świętokrzyskim aktywnych przedsiębiorców jest ponad 50 tysięcy. Gdy popatrzymy na mapę Polski, województwo świętokrzyskie sytuuje się w przemyśle na umiarkowanie wydajnym poziomie, natomiast w budownictwie ma dobre wyniki. Region świętokrzyski ma bardzo rozdrobnione rolnictwo, ale sporo efektywnych specjalistycznych gospodarstw sadowniczych i warzywniczych, oraz rozwinięty przemysł spożywczy. Mało jest natomiast spółek z kapitałem zagranicznym. Województwo świętokrzyskie ma natomiast wiele atrakcji turystycznych od zabytków Sandomierza i Opatowa, przez Kielce, po gołoborza w Górach Świętokrzyskich i Park Jurajski w Bałtowie. I co najważniejsze wszędzie tysiące ludzi przedsiębiorczych, chcących otwierać własne działalności gospodarcze. Ale przedsiębiorczość na tym terenie nie zaczęła się w III Rzeczypospolitej. Przeciwnie, to region o niezwykle silnych tradycjach przemysłowych Zagłębia Staropolskiego. Poczynając od paleolitycznych kopalni hematytu, używanego do produkcji barwnika do malowania ciała, przez neolityczne kopalnie krzemienia i warsztaty krzemieniarskie, gdzie produkowano noże, groty do oszczepów i gładzone siekiery, przez starożytne hutnictwo datowane na II – III wiek, na Centralnym Okręgu Przemysłowym II Rzeczypospolitej i jego fabrykach zbrojeniowych kończąc. W II połowie XIX wieku pracowało tu ponad 140 kuźnic. Tu też na początku XVII wieku powstały pierwsze wielkie piece. Wydobywano także rudy miedzi i ołowiu, przetapiano je na metale, odciągano srebro. Produkowano wyroby z metali od gwoździ do szabli, broni palnej i armat. Eksploatowano złoża kamienia, wapieni, marmurów. Zakłady hutnicze i kopalnie zaczęły podupadać dopiero w II połowie XIX wieku, gdy konkurencyjne okazały się nowe technologie stosowane w Zagłębiu Dąbrowskim. W 1990 roku do Polski powrócił

system rynkowy. Ma od 20 lat bezprecedensowy wzrost gospodarczy, powstały tysiące firm, dziesiątki tysięcy ludzi stało się przedsiębiorcami. W latach 2000-2011 wynagrodzenia realne zwiększyły się w Polsce o 32,9 procent, liczba bezrobotnych zmniejszyła się z 2,7 mln do 2,0 mln. Sprzedaż detaliczna wzrosła o 30,7 procent. Przybyło 2,4 mln mieszkań (było ich 13,4 mln w roku 2012). Eksport wzrósł sześciokrotnie do prawie 190 mld dolarów. Produkt krajowy brutto jest ponad połowę wyższy niż 2000 roku i ponad 2 razy wyższy niż u progu przemian. W regionie świętokrzyskim w 2000 roku produkt krajowy brutto na mieszkańca wynosił 14870 zł, w 2009 roku wyniósł do 27333 zł, czyli był o 84 procent wyższy [BDL GUS]. Wzrost dosyć duży, nawet jeżeli uwzględnić 28 - procentową inflację w tym czasie. Przedsiębiorcy i firmy mają w tym decydujący udział. Województwo świętokrzyskie nie jest dziś w czołówce gospodarczej Polski, ale jego przedsiębiorcy mają tu wiele powodów do dumy. Rozwija się rolnictwo i sadownictwo, przemysł metalowy i materiałów budowlanych. Kielce konkurują z Poznaniem o miano najważniejszego ośrodka wystawienniczego w kraju. Choć brakuje kapitału, rozwija się sektor turystyczny i uzdrowiskowy, mało jest regionów z taką liczbą parków narodowych, krajobrazowych, oraz zabytków. Co roku kilka zagranicznych firm lokuje tu swoje inwestycje, a tysiące innych zakładają i rozwijają polscy przedsiębiorcy. To pokazuje, że jest tu sprzyjający klimat dla biznesu. Wystarczy spojrzeć, ile firm działa w obszarze telekomunikacji i informatyki (ponad 1300). Rozszerza się dostęp do szerokopasmowego Internetu. Do 2012 roku miało do niego dostęp 30 procent gospodarstw domowych. W rolnictwie region świętokrzyski ma setki nowoczesnych gospodarstw rodzinnych, które są równie efektywne jak mikrofilmy przemysłowe czy usługowe [BDL GUS]. W rankingu atrakcyjności inwestycyjnej województw Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową świętokrzyskie jest na 13 miejscu, ale silnym punktem jest bezpieczeństwo powszechne. Region świętokrzyski może rozwijać się dalej dzięki przedsiębiorcom i turystyce. Według danych GUS zakwaterowanie i gastronomia przynoszą 1,2 procenta wartości dodanej wytworzonej w dużych firmach w województwie świętokrzyskim. Turyści przyjeżdżają tu ze względu na unikalne zabytki - m.in. w Sandomierzu (Stare Miasto), Opatowie i Wiślicy (kolegiaty), Wąchocku (opactwo cystersów), czy Świętym Krzyżu (sanktuarium benedyktynów). Są też obiekty historyczne i turystyczne, których źródła tkwią głęboko w gospodarce i przedsiębiorczości. Znane jest Muzeum Starożytnego Hutnictwa Świętokrzyskiego w Nowej Słupi. Jedną z najnowszych atrakcji tury-

stycznych świadczą o zmyśle przedsiębiorczości jest Park Jurajski w Bałtowie [Encyklopedia Historii ...].

ROZWÓJ WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

W ciągu ostatnich lat produkt krajowy wzrósł o blisko 10 procent. Trzy czwarte z niego powstaje w gospodarce, w sferze budżetowej – jedna czwarta. Potwierdzają to mieszkańcy województwa świętokrzyskiego, aż 84 procent z nich zgadza się ze stwierdzeniem, że to przedsiębiorcy wytwarzają większość dochodu Polski. W województwie świętokrzyskim powstaje 2,6 procent polskiego PKB. Region ten nie jest tak bogaty jak Mazowsze z Warszawą, ale dystans do Europy stale się zmniejsza. W 2003 roku produkt krajowy w Polsce na jednego mieszkańca liczony według siły nabywczej, wynosił mniej niż 50 procent średniej w Unii Europejskiej.

Ryc. 1. Wartość dodaną, która jest liczbowo zbliżona do PKB, wypracowują przede wszystkim przedsiębiorcy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS Eurostat.

W 2011 roku wyniósł już 65 procent i można być pewnym, że wskaźnik ten ciągle rośnie. Produkt krajowy jest niezwykle ważny, ale dla jakości życia istotne są także walory natury czy bezpieczeństwo. W tych kategoriach województwo świętokrzyskie ma bardzo dobrą pozycję na tle innych regionów [Centrum Badań Opinii Społecznej ...]. W województwie świętokrzyskim w latach 1999 – 2009 PKB wzrósł o 97,1 procent i wyniósł 34,7 mld złotych w roku 2009. Produkt krajowy na jednego mieszkańca w województwie świętokrzyskim wyniósł 27,3 tys. złotych w roku 2012. Przedsiębiorcy wypracowali 3/4 całego produktu krajowego. Świętokrzyski PKB stanowi 2,6 procenta PKB Polski [BDL GUS].

POTENCJAŁ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM

W województwie świętokrzyskim jest 4,8 tysiąca spółek prawa handlowego i 7,1 tysiąca cywilnych, prawie 83,4 tysiąca osób fizycznych, które zarejestrowały działalność gospodarczą. W 2011 roku ok. 8,8 tysiąca osób rozpoczęło swoją przygodę z biznesem. Nowe przedsiębiorstwa nie zawsze odniosły sukces, z natury jest to związane z ryzykiem, błędami w zarządzaniu, nietrafionym produktem, zbyt silną konkurencją, która nie wpuści na rynek debiutanta. Wszystko to sprawia, że co druga nowo otwarta firma zamyka działalność w ciągu trzech lat istnienia.

W sumie na koniec 2011 roku w województwie świętokrzyskim zarejestrowane było 105906 podmiotów gospodarczych, w tym 3,3 tysiąca w sektorze publicznym, a prywatnym 102,6 tysiąca. Z badań GUS wynika, że aktywnych firm jest ponad 49 procent. W 2011 roku było ich 51758. 96 procent z nich to mikrofirmy, najczęściej jedno- i dwuosobowe. Aktywne firmy w 2011 roku: mikroprzedsiębiorstwa (do 9 pracujących) to 49688, małe (10-49 pracujących) to 1394, średnie (50-249 pracujących) to 404, duże powyżej 249 pracujących to 74 (dane za 2010 rok). Mamy 37 aktywnych firm na 1000 mieszkańców. We wszystkich pracuje 206516, średnio ponad 4 osoby w firmie. Średnio każda firma w 2010 roku miała przychody 1,4 mln złotych od 04 mln złotych w firmach mikro do 292,8 mln złotych w dużych przedsiębiorstwach [BDL GUS]. W 2012 roku w województwie świętokrzyskim rozpoczęły działalność 8794 nowe firmy, a w 2013 roku w powstały kolejne 9564 nowe firmy, co pokazuje dodatni trend. Obecnie w Kielcach działa 16 000 podmiotów w postaci indywidualnej działalności gospodarczej [Centralny Ośrodek Informacji Gospodarczej]. Na koniec 2013 r. w województwie świętokrzyskim zarejestrowanych było 109,9 tys. (109 882), sektor prywatny 106,6 tys. natomiast w roku 2012 niewiele

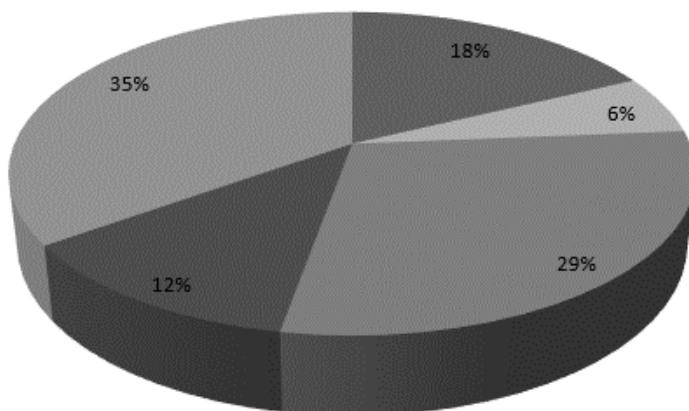
mniej ponieważ 108068 podmiotów co również pokazuje trend dodatni w skali globalnej całego województwa [GUS 2014].

Tabela 1. Liczba firm ogółem w województwie świętokrzyskim]

	Do 9	10-50 pracowni- ków	50-249	249 i więcej
2012	4759	69717	67099	60708
2013	5028	70614	64640	61441

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, Rynek pracy w województwie świętokrzyskim w 2013.

■ pozostałe ■ transport i magazyny ■ handel i naprawa ■ budownictwo ■ przemysł

Ryc. 2. Struktura pracujących w firmach aktywnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W województwie świętokrzyskim jest 141 tys. gospodarstw rolnych, w większości małych. Większość tych gospodarstw nie przynosi dochodu, ponieważ nie sprzedaje swoich produktów. Z przeprowadzonych badań efektywności ekonomicznej gospodarstw rolnych przez Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej wynika, że z obserwowanych ponad 700 gospodarstw rolnych w Polsce, ponad 5 tys. prowadzi rachunkowość rolniczą, dzięki czemu możemy się dowiedzieć jakie mają przychody i koszty. W województwie świętokrzyskim, w badaniach przeprowadzonych w roku 2010 uczestniczyło 97 efektywnych ekonomicznie małych i średnich rodzinnych gospodarstw rolnych, prowadzących

rachunkowość rolniczą. Badania pokazały, że średnie aktywa efektywnego gospodarstwa rolnego wynoszą 1,3 mln. zł, a liczba pracujących w nim osób wynosi prawie 3, natomiast ich przeciętna produkcja wyniosła 357 tys. zł. Roczny czas pracy własnej w gospodarstwie wynosi 4819 godzin, czyli w każdym pracuje średnio licząc 2,0 osoby na pełnym etacie (8 godzin dziennie), do tego 1483 godziny rocznie pracy najemnej co daje średnio licząc 0,67 osoby w pełnym wymiarze czasu pracy. Zatem globalnie w województwie świętokrzyskim w rolniczej mikrofirmie pracuje w sumie przeciętnie prawie 3 osoby, gospodarując na 42,3 ha ziemi własnej i dzierżawionej, a wartość tej produkcji wynosi 357133 zł, co pokazuje, że jest ona dużo wyższa niż w przeciętnej mikrofirmie w województwie świętokrzyskim, gdzie wynosi 436 tys. zł. Dochód rodzinnego gospodarstwa rolnego w województwie świętokrzyskim wyniósł w 2010 roku 143 tys. zł, a w przeliczeniu na osobę pełnozatrudnioną z rodziny 72 tys. zł rocznie. Niezwykle ważną informacją jest, że przychody gospodarstwa rolnego to 95 procent obrotów mikrofirmy z województwa świętokrzyskiego. Z raportów i badań FADN przeprowadzonych w 2010 wynika, że w województwie świętokrzyskim jest 141244 gospodarstw rolnych, ale tylko 3881 ma powierzchnię powyżej 15 ha. W roku 2011 rolnicy sprzedali w skupie produkty roślinne za 346 mln zł, a zwierzęta za 682 mln zł.¹

MAJĄTEK FIRM W REGIONIE ŚWIĘTOKRZYSKIM

W województwie świętokrzyskim środki trwałe brutto miały w 2010 roku wartość 65 mld zł. Ponad połowa tego majątku należy do przedsiębiorców i przedsiębiorstw oraz rolników. Pozostała część to drogi, mosty, linie kolejowe, budynki publiczne, szkoły, szpitale, mieszkania. Stąd opinia 90 procent mieszkańców regionu świętokrzyskiego, że przedsiębiorcy są zamożni. To opinia uzasadniona do średnich i dużych firm, jednak dużą część, bo aż ponad 95 procent stanowią małe firmy, których majątek jest niewielki. Średni majątek mikrofirmy (do dziewięciu zatrudnionych) w Polsce wynosi 101 tys. zł. Środki trwałe na mieszkańca województwa świętokrzyskiego wynosiły w 2010 r. 22,7 tys. zł., a w roku 2012 wyniosły 17,7 tys. zł. Środki trwałe w okresie 2004 -2012 wzrosły o 28,2 procent. Środki trwałe w przedsiębiorstwach w województwie świętokrzyskim maszyny, budynki, urządzenia są

---

¹ System zbierania i wykorzystywania danych rachunkowych z gospodarstw rolnych FADN i powszechny spis rolny w 2010 r.

warte 28,7 mld zł., ponad 5mld zł. warte są środki trwałe w rolnictwie. Aktywa obrotowe mają wartość 15,7 mld. zł. [GUS 2010].

PRZYCHODY FIRM

Bez zysków firm nie byłoby rozwoju gospodarczego, ponieważ z nich finansowane są innowacje i inwestycje, oraz tworzone są nowe miejsca pracy. Jak wynika z definicji zysk to nadwyżka przychodów nad kosztami, ale żeby uzyskać przychody potrzebne są towary lub usługi, na które jest popyt, wówczas konsumenci oceniają, że przedsiębiorcy są pożyteczni. W województwie świętokrzyskim tak uważa 84 procent mieszkańców. Ponad 65 procent mieszkańców regionu świętokrzyskiego i dwie trzecie w całej Polsce uważa, że przedsiębiorcy pracują więcej niż inni [BDL GUS]. W większości powiatów województwa świętokrzyskiego produkcja sprzedana przemysłu jest wielokrotnie większa niż dochody samorządów (nawet 12 razy). Tylko w dwóch powiatach mniejsza – tam gdzie nie ma dużych przedsiębiorstw. Do 2012 roku na giełdę zdecydowało się wejść tylko siedem firm z województwa świętokrzyskiego. Ostatnie lata były niezwykle trudne dla firm z sektora budownictwa, materiałów budowlanych i wyposażenia wnętrz, a takie dominują w regionie świętokrzyskim. Obok rynku podstawowego na warszawskiej giełdzie istnieje także rynek NewConnect, przeznaczony dla młodych firm działający przede wszystkim w sektorze tzw. Nowych technologii. Ich aktywa to głównie walory intelektualne założycieli, pomysły i patenty. W województwie świętokrzyskim do 2012 było pięć spółek notowanych na NewConnect.¹

Inwestycje są najważniejsze dla rozwoju, dlatego prywatni przedsiębiorcy inwestują w województwie świętokrzyskim 3-4 mld zł., a przeciętna duża firma (powyżej 249 pracowników) zainwestowała w Polsce w 2010 roku 22,3 mln zł, firma mikro (do 9 pracowników) – 15,1 tys. zł. Mieszkańcy regionu doceniają to, ponieważ 46 procent z nich uważa wręcz, że prywatny przedsiębiorca inwestuje w swoją firmę ile może, nawet kosztem własnej konsumpcji. Ponad 47 procent inwestycji przedsiębiorcy finansują ze środków własnych. Świętokrzyskie mikrofirmy w 2010 roku zainwestowały 1,3 mld zł, a globalnie przedsiębiorcy w województwie świętokrzyskim w roku 2010

---

¹ Lista 500 Rzeczpospolita, GUS, Dane warszawskiej Giełdy Papierów Wartościowych

zainwestowali 3,6 mld zł. (tylko sektor prywatny, wszystkie sekcje PKD, według lokalizacji inwestycji) [GUS, MillwardBrown SMG KRC (badanie dla PARP), MF].

Przedsiębiorcy w województwie świętokrzyskim inwestują również w ochronę środowiska, konstruują i produkują urządzenia chroniące ziemię, wodę i powietrze, budują instalacje zmniejszające zanieczyszczenia. W województwie świętokrzyskim w tym sektorze zarejestrowanych jest ponad 350 firm. W dużym stopniu to przedsiębiorcy finansują ochronę środowiska, płacą większość podatków zasilają budżet państwa i samorządów, które za te środki budują oczyszczalnie ścieków, ujęcia wody, sieci kanalizacyjne itd. Przedsiębiorcy z własnych środków finansują instalacje w swoich firmach, w poszczególnych województwach od 20 do nawet 60 procent nakładów na ochronę środowiska i gospodarkę wodną stanowią bezpośrednie wydatki przedsiębiorców (średnio w Polsce 44 procent). Dlatego opinia mieszkańców regionu świętokrzyskiego dotycząca tego, że przedsiębiorcy nie zwracają uwagi jaki wpływ na otoczenie ma ich działalność (aż 54 procent badanych uważa - zdecydowanie tak, 46 procent i raczej tak 8 procent) jest błędna, ponieważ zielona Polska powstaje w dużej mierze dzięki przedsiębiorcom. W województwie świętokrzyskim w roku 2010 nakłady na inwestycje w środowisko i gospodarkę wodną wyniosły 707 mln zł., z czego przedsiębiorcy sfinansowali 33 procent [BDL GUS].

MIEJSCA PRACY

Znaczna większość mieszkańców województwa świętokrzyskiego pracuje w przedsiębiorstwach oraz gospodarstwach rolnych. Z danych statystycznych zgromadzonych w 2010 roku w sektorze prywatnym takich osób jest 360429 tys. razem z mikrofirmami. Do tego należy doliczyć ponad 97985 tys. pracujących w przedsiębiorstwach publicznych, głównie w przemyśle i transporcie. Mieszkańcy regionu świętokrzyskiego w 89 procentach uważają, że to przedsiębiorcy dają zatrudnienie większości Polaków. W 2010 roku to głównie przedsiębiorcy stworzyli 14,7 tys. miejsc pracy. W 2010 roku przedsiębiorcy w województwie świętokrzyskim przyjęli do pracy 31665 osób, a wskaźnik zatrudnienia doszedł do 58,5 procent. Liczba pracujących rośnie, w tym osób niepełnosprawnych, gdzie w roku 2011 wyniosła 6450 osób. W roku 2010 w województwie świętokrzyskim przyjętych do pracy zostało 4211 absolwentów [GUS 2011]. Dane GUS na temat płac i zatrudnienia wskazują, że w kry-

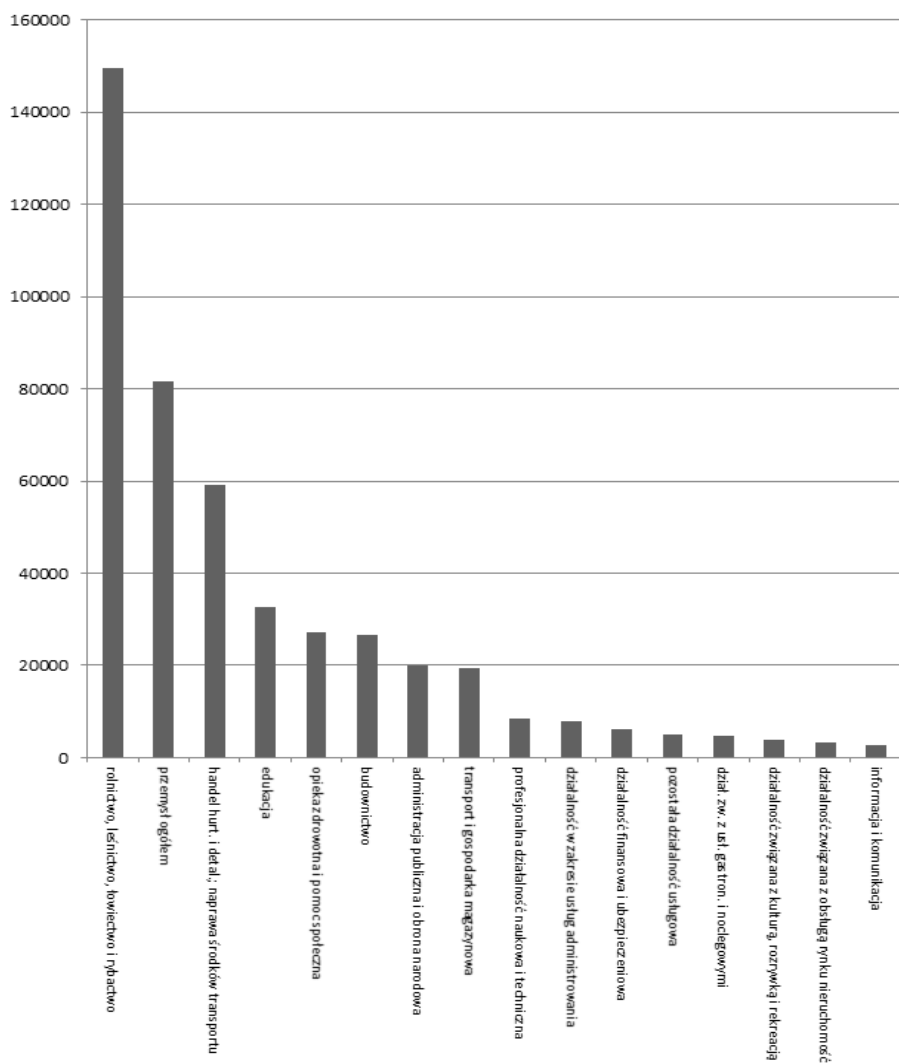
zysie przedsiębiorcy starają się chronić miejsca pracy, a jeśli to konieczne, ograniczają koszty, zmniejszając wynagrodzenia. W regionie na każde 6 osób, 5 pracuje w firmach i gospodarstwach rolnych.

Tabela 2. Liczba pracujących według branży w województwie świętokrzyskim. Dane za 2010r.

Branża	Ilość
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	149706
przemysł ogółem	81539
handel hurt. i detal.; naprawa środków transportu	59099
edukacja	32698
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	27238
budownictwo	26596
administracja publiczna i obrona narodowa	20031
transport i gospodarka magazynowa	19376
profesjonalna działalność naukowa i techniczna	8376
działalność w zakresie usług administrowania	7779
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	6173
pozostała działalność usługowa	4939
dział. zw. z usł. gastron. i noclegowymi	4715
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	3955
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	3402
informacja i komunikacja	2792

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Z danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Kielcach gromadzonych w ramach obowiązującej sprawozdawczości przez powiatowe urzędy pracy w programach na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej bezrobotnych wynika, że w 2014 roku wsparcie w formie jednorazowych dotacji na założenie działalności gospodarczej uzyskało 1938 osób, natomiast pracodawcom zrefundowano koszty wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla zatrudnionych na tych miejscach 2011 bezrobotnych [dane WUP]. Ponadto, w ramach Działania 6.2 POKL, dla którego Wojewódzki Urząd Pracy w Kielcach pełni funkcję Instytucji Pośredniczącej II stopnia, dotację na uruchomienie działalności gospodarczej przyznano 19 osobom, a wsparcie w formie instrumentów zwrotnych (tzw. mikropożyczki) otrzymało 69 osób [Krajowy System Informacji SIMIK].

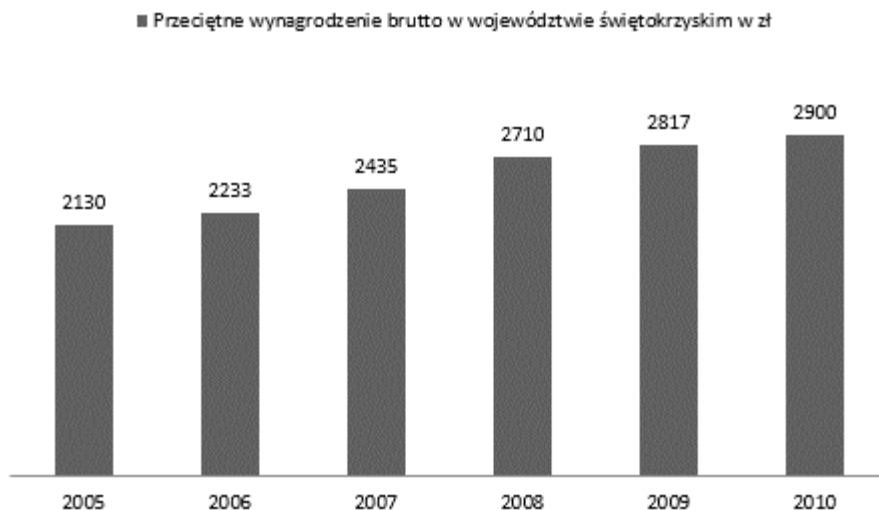

Ryc. 3. Liczba pracujących według branży w województwie świętokrzyskim. Dane za 2010 r.

PŁACA W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM

Z przeprowadzonych badań w województwie świętokrzyskim wśród gospodarstw domowych wynika, że 63 procent dochodów mieszkańców stanowią wynagrodzenia, a 33 procent świadczenia społeczne [GUS 2011]. Wynagrodzenia wypłacają głównie MŚP funkcjonujące na terenie województwa świętokrzyskiego, w roku 2010 wysokość tych wynagrodzeń wyniosła 4,2 mld

złoty, dotyczy to firm zatrudniających powyżej dziewięciu osób. Najlepiej zarabiającą grupą zawodową w województwie świętokrzyskim są energetycy 5198 zł. brutto miesięcznie, w górnictwie zarabia się średnio 214113zł zaś w sektorze usług finansowych i ubezpieczeniowych 3954 zł [GUS 2010].

Ryc. 4. Przeciętne wynagrodzenie brutto w województwie świętokrzyskim w zł

Z analizy wykresu wynika, że przeciętne wynagrodzenie brutto w województwie świętokrzyskim w roku 2010 wzrosło o 42 procent w stosunku do roku 2009.

LITERATURA

Dach Z, *Sektor małych i średnich przedsiębiorstw w perspektywie przystąpienia do Unii Europejskiej*, "Zeszyty Naukowe AE Kraków" 2001.

MGiP, *Przedsiębiorczość w Polsce 2005*.

Małe i średnie przedsiębiorstwa w obliczu integracji europejskiej, redakcja naukowa H. Lewandowski, K. Malik, M. Miszewski, Politechnika Opolska w Opolu, Wyższa Szkoła Ekonomii i Administracji w Bytomiu, Bytom 2000.

GUS, Eurostat, Centrum Badania Opinii Społecznej, badania dla PKPP Lewiatan), GfK Polonia (badania dla PKPP Lewiatan), |Centralny Ośrodek Informacji Gospodarczej.

Materiały Instytutu Ekonomii Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej.

MillwardBrown SMG KRC (badanie dla PARP),

Listy 500 2000 Rzeczypospolitej,
Raporty Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości i Instytutu Badań nad Gospo-
darką Rynkową,
Dane warszawskiej Giełdy Papierów Wartościowych,
Encyklopedia Historii Gospodarczej Polski (Wiedza Powszechna), Warszawa.
Dane Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Kielcach,
Dane z Krajowego Systemu Informatycznego Simik.